

Statistikens framställning

StaF – en handbok Version 2

Statistikens framställning

Utformning

Datainsamling ... bearbetningar ... redovisning

Kvalitetsdeklaration

Bakgrund

Statistikanvändare behöver dels kunna söka och tolka statistik, dels kunna använda statistik i sina vidarebearbetningar. För detta krävs dokumentation som är riktad till användare. En kvalitetsdeklaration innehåller de två delarna *Statistikens kvalitet* och *Allmänna uppgifter*. Den informationen är grundläggande, och den räcker långt för att använda statistiken. Det kan dock vara värdefullt, inte minst för statistikens huvudanvändare, att även ha tillgång till information om statistikens framställning.

Under 2017 togs en mall – *Statistikens framställning* (StaF) – och anvisningar till mallen fram med avsikten att texten om statistikens framställning ska vara ett komplement till kvalitetsdeklarationen.

Tonvikten i StaF ligger på utformningen (designen) av en eller eventuellt flera undersökningar och de metoder som används. Utformningen är särskilt viktig första gången en undersökning görs och vid översyner, men fortlöpande justeringar kan behövas för återkommande undersökningar. Även viss information från genomförandet av undersökningen ingår i StaF. Den uppdateras i regel oftare än designen. StaF ska ge en god bild av huvudragen i den eller de statistiska undersökningar som har lett fram till statistiken. I förhållande till kvalitetsdeklarationen ska dubbleringar undvikas, men StaF ska kunna läsas fristående.

Denna handbok är i första hand avsedd för SCB. Den kan förhoppningsvis vara ett hjälpmedel för andra statistikansvariga myndigheter och statistikproducenter som vill använda mallen. Innehållet i mall och anvisningar förutsätter kunskaper motsvarande det som ingår i *Kvalitet för den officiella statistiken – en handbok*, som togs fram i anslutning till SCB:s föreskrift (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

Handboken innehåller två fristående, men samverkande, delar.

- *Anvisningar för Statistikens framställning*
Syftet är att ge anvisningar och stöd för att skriva en StaF samt att förklara och motivera de hjälptexter som finns i mallen.
- *Mall för Statistikens framställning*
Syftet är att ange vad som ska ingå i en StaF.

Det främsta skälet till denna andra version av handboken var önskemål om ett bättre stöd för statistikprodukter som samlar in och vidarebearbetar statistikvärden. Samtidigt har både mall och anvisningar utvecklats och förtydligats.

Handboken utarbetades av Eva Elvers och Sofia Holsendahl med stöd av en testgrupp. I arbetet med denna andra version har även Annika Gerner samt en läs- och testgrupp ingått.

Anvisningar för Statistikens framställning (StaF)

Inledning

Syfte

De här anvisningarna har syftet att komplettera mallen *Statistikens framställning*. De ger information om de kapitel och avsnitt som ingår, och de förklarar och motiverar hjälptexterna.

Anvisningarna vänder sig främst till SCB, där mallen ska användas, men även till andra statistikansvariga myndigheter och producenter av officiell statistik. Innehållet förutsätter kunskaper motsvarande det som ingår i *Kvalitet för den officiella statistiken – en handbok*.

Statistikens framställning skrivs, som kvalitetsdeklarationen, i första hand för statistikens huvudanvändare. Texten ska vara översiktlig men samtidigt tillräckligt innehållsrik för att ge en förståelse för statistiken och hur den har tagits fram.

Att beskriva statistikens framställning

Statistikens framställning och *Statistikens kvalitet* i kvalitetsdeklarationen kompletterar varandra. Den ena beskriver upplägg och genomförande, och den andra beskriver resultatets kvalitet. Båda ska ge användare deskriptiv information utan värdeomdömen. De ska kunna läsas fristående. Dubbelringar ska dock undvikas. *Statistikens framställning* kan hänvisa till kvalitetsdeklarationen. Det bör underlätta skrivandet att börja tidigt – som med all dokumentation – och att färdigställa de två dokumenten samtidigt.

StaF beskriver den undersökning som leder fram till en viss statistik, ofta en statistikprodukt. Undersökningen kan bygga vidare på andra undersökningars resultat, som är mikrodata (i ett slutligt observationsregister) eller statistikvärden. Dessa undersökningars framställningsdokumentation ska inte upprepas, utan hänvisningar ska göras i den omfattning som är motiverad, se vidare nedan. Om sådan dokumentation saknas kan det finnas skäl att ta med viss information som är väsentlig för läsarens förståelse.

Om det är motiverat kan flera statistikprodukter ha en gemensam StaF. Det kan vara fallet när en undersökning ger upphov till flera statistikprodukter.

Det ska i första hand vara enkelt för läsaren att tillgodogöra sig informationen.

Texten ska skrivas med målet att vara informativ, överskådlig och rätt kort. Om det är praktiskt för läsaren kan tablåer användas i stället för, eller som komplement till, löpande text. Placera dock längre sammanställningar i en bilaga eller möjligen separat med en hänvisning.

Varje avsnitt nedan inleds med en kort förklaring till det aktuella kapitlet eller avsnittet. I övrigt utgörs texten nedan mest av redogörelser i uppmanande form för vad som ska skrivas, ofta tillsammans med en motivering.

StaF upprättas och publiceras samtidigt som statistiken publiceras (den officiella statistiken offentliggörs). För kortperiodisk statistik kan det räcka med en StaF per kalenderår. När den första för kalenderåret upprättas är det då med avsikten att den ska gälla även för årets efterföljande referenstider. Vid betydande förändringar av undersökningens design eller genomförande behöver en ny version av StaF tas fram. Versionsnummer och datum på försättssidan ändras, eventuellt även vilka referenstider som avses.

För statistik med både preliminär och slutlig statistik kan, liksom för kvalitetsdeklarationen, beskrivningen vara gemensam eller göras i två separata dokument, beroende på vad som är praktiskt för läsare. Beakta t.ex. om det är stora skillnader i datainsamling eller i skattningsförfarande.

När officiell statistik redovisas bör det finnas en länk eller en hänvisning till kvalitetsdeklarationen och till *Statistikens framställning* när även den tas fram. När officiell statistik återges bör det finnas hänvisningar som gör det möjligt att hitta dokumentationen.

Disponera beskrivningen med tanke på både läsare i närtid och arkivering. Det gäller t.ex. uppdelning i text och bilagor samt hänvisningar till andra dokument som ska finnas tillgängliga när läsaren behöver dem.

Försättssidan

Det ska tydligt framgå av försättssidan vad den beskrivna statistikprodukten heter (en eller eventuellt flera), vilket ämnesområde och vilket statistikområde den tillhör, vilken produktkod den har samt vilken eller vilka referenstider beskrivningen avser.

Produktnamnet kan kompletteras med en förkortning av namnet.

Ge kontaktuppgifter i mallens tabelluppställning. För att kontaktuppgifterna ska ligga kvar längst ned på sidan när hjälptexterna tas bort ligger kontaktuppgifterna i en separat tabellcell med fast höjd.

Mall och layout

Mallen anger beskrivningens struktur med numrerade rubriker, tillhörande angivet innehåll och sidhuvud. Därutöver får onumrerade underrubriker och

bilagor användas vid behov, liksom myndighetens egen logotyp och grafiska profil.

I mallen och anvisningarna görs ibland, av praktiska skäl, en uppdelning på insamling av mikrodata och insamling av statistikvärden. De flesta undersökningar använder bara det ena, och då behövs ingen särskild rubrik. Om både mikrodata och statistikvärden samlas in blir eventuella underrubriker en bedömningsfråga.

Struktur

Dokumentationen beskriver normalt framställningen av en statistikprodukt, men det kan vara flera. Texten har tre kapitel med nedanstående innehåll.

1. Statistikens sammanhang.
2. Undersökningsdesignen med dess principer.
3. Genomförande och utfall (med numerisk information).

Det första kapitlet är en introduktion som sätter den framställda statistiken i relation till närliggande statistik och undersökningar. Det andra kapitlet är det mest omfattande, och det är indelat i avsnitt. Eftersom det kapitlet är principiellt är texten avseende en löpande undersökning rätt varaktig. Det tredje kapitlet behöver däremot uppdateras fortlöpande. Beskrivningen av kortperiodisk statistik bör normalt kunna avse alla referensperioder under ett år.

När framställningen ändras är det viktigt att detta framgår av beskrivningen avseende den referensperiod då ändringen genomförs. Det görs med en sammanfattning i det första kapitlet eller genom beskrivningar i tillämpliga avsnitt i andra kapitlet eller båda. Placeringen är en bedömningsfråga.

Mallen avser, analogt med mallen för kvalitetsdeklaration, statistiska undersökningar i vid mening. Den gäller vid t.ex. direktinsamling, användning av register (administrativa data och andra befintliga register), flera källor och vidarebearbetningar av statistikvärden. Om ett avsnitt inte är tillämpligt, notera det. Det står nedan på några ofta förekommande ställen, men fler kan behövas.

Kvalitetsdeklarationen innehåller information om EU-reglering och internationell rapportering, inklusive en beskrivning av betydelsen för statistikens framställning. Hänvisa dit när och där det är motiverat, och utvidga vid behov informationen.

1 Statistikens sammanhang

Kapitlet *Statistikens sammanhang* handlar om den kontext som den framställda statistiken – en eller flera statistikprodukter – befinner sig i med avseende på ämne och undersökning.

Ge en kort information om undersökningen som leder fram till statistiken, en eller flera statistikprodukter. Ange den eller de kvalitetsdeklarationerna med länk(ar). Om både preliminär och slutlig statistik tas fram, ange om

StaF är gemensam eller om det är separata beskrivningar. Ge motsvarande information om kvalitetsdeklarationen (en eller flera).

Ange om undersökningen bygger vidare på andra undersökningar och statistikprodukter. Beskriv dessa i stora drag men utan att lista dem. Om det är en stor mängd undersökningar och statistikprodukter, är det i första hand de för den framställda statistiken mest betydelsefulla som ska inkluderas. Mer detaljerad information ges i avsnitt 2.

Beskriv kort nära samband till ytterligare andra undersökningar och statistikprodukter med hänsyn till ämne och framställning. Ta bara med sådant som underlättar läsarens förståelse för den här undersökningen.

Ange om sammanhanget har ändrats sedan föregående beskrivning så att framställningen påverkas. Förklara konsekvenser.

2 Undersökningsdesign

Kapitlet *Undersökningsdesign* handlar om den statistiska undersökningens design: hur undersökningen är utformad och de principer som har använts. Det praktiska genomförandet beskrivs i kapitel 3, där numeriska uppgifter ingår.

Undersökningen kan använda en eller flera källor. Datainsamlingen kan se olika ut. När undersökningen använder flera källor kan dessa t.ex. avse olika delpopulationer eller innehålla olika variabler för samma objekt. Statistikvärden som samlas in kommer ofta från flera källor. De är aggregerade mikrodata, och aggregaten bearbetas vidare till nya statistikvärden. Beskrivningen ska generellt behandla det som är väsentligt för den framställda statistiken och för läsarens förståelse. Hänvisningar kan och bör användas, särskilt när befintliga data och statistikvärden samlas in.

Om det är många källor blir det oöverskådligt att kommentera samtliga i alla avseenden. Det är en bedömningsfråga hur mycket som tas med. I vissa fall kan några källor ses som de viktigaste och ges mest utrymme i beskrivningen. Vilka källor som är de viktigaste för den framställda statistiken kan variera mellan avsnitten nedan, t.ex. vad gäller urval, mätning och bortfall. Det är källans påverkan på den framställda statistiken i det avseendet som är styrande.

Om designen har ändrats sedan föregående version, beskriv ändringarna i de avsnitt som berörs.

Ingen text behövs på den här nivån.

2.1 Målstorheter

Avsnittet *Målstorheter* handlar om de statistiska målstorheterna.

Ge en övergripande beskrivning av de statistiska målstorheterna. Gör det på ett sådant sätt att det underlättar förståelsen för beskrivningarna nedan,

t.ex. ram- och insamlingsförfarande, men utan de detaljer som finns i kvalitetsdeklarationen.

2.2 Ramförfarande

Vid insamling av mikrodata

Avsnittet *Ramförfarande* handlar vid insamling av mikrodata om förfarandet som leder fram till fastställande av observationsobjekt, uppgiftskällor, ram och kontaktvägar till uppgiftskällorna. Det gäller både vid direktinsamling och för registerbaserad statistikframställning.

Beskriv ramen, designen för skapandet av ramen samt rampopulationen. Motivera valet av ram om det funnits flera.

Beskriv observationsobjekten. Beskriv relationerna mellan observationsobjekt och uppgiftskällor (från vilka variabelvärden hämtas in). Förklara de skillnader som finns.

Beskriv kontaktvägarna till uppgiftskällorna från vilka variabelvärden hämtas in. Om uppgiftskällan är en myndighet, till exempel, innebär det att variabelvärden inhämtas samtidigt från myndigheten för en mängd objekt.

Vid insamling av statistikvärden

Insamlingen av statistikvärden har vissa likheter med insamlingen av mikrodata, t.ex. är det en strävan att komma nära målpopulationen. När flera källor används kan de avse olika delpopulationer, varvid strävan finns för var och en av delpopulationerna. Avsnittet *Ramförfarande* handlar om uppgiftskällor (för statistikvärden) samt om delpopulationer för statistikvärden och hur dessa delpopulationer avgränsas.

Beskriv det förfarande som undersökningen använder för att fastställa vilka statistikvärden som samlas in vad gäller objekt och populationer. Beskriv kort vilka uppgiftskällorna är samt, om det är motiverat, hur delpopulationer avgränsas.

Om det är praktiskt kan ramar för de underliggande undersökningarna anges i stora drag.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Avsnittet *Urvalsförfarande och uteslutning* handlar om undersökningens förfaranden för urval och uteslutning.

Beskriv i detta avsnitt dels om och hur urval görs, dels om det finns delar av målpopulationen som i designen utesluts från direktinsamling av data. Det sistnämnda förekommer särskilt vid direktinsamling, t.ex. för små företag och för små kommuner.

I viss direktinsamling och i allmänhet vid registerbaserad statistikframställning är avsnittet inte tillämpligt. Skriv i sådana fall: ”Inget urval och

ingen uteslutning förekommer i denna undersökning” och ta bort underavsnitten.

Om statistikvärden samlas in kan det vara lämpligt att i underavsnitten ange kortfattad information om underliggande undersökningars förfaranden. Om avsnittet inte är tillämpligt, skriv: ”Inget urval och ingen uteslutning förekommer i de använda källorna” och ta bort underavsnitten.

2.3.1 Urvalsförfarande

Beskriv urvalsdesignen om mikrodata samlas in. Till viktig information hör om det är ett sannolikhetsurval eller inte samt om urvalet är med eller utan återläggning.

Beskriv förslagsvis nedanstående punkter vid sannolikhetsurval (och ange om det görs med återläggning, vilket är ovanligt):

- Om det är direkturval eller inte (t.ex. flera urvalssteg).
- Utformningen, t.ex. obundet slumpmässigt urval (OSU).
- Om urval samordnas, t.ex. över tid.

Beskriv vid icke-sannolikhetsurval hur urvalet går till. Det kan t.ex. vara ett bedömningsurval av ”representativa” varor för prismätning. Ange om detta urval sker exempelvis i ett andra eller tredje steg efter sannolikhetsurval i föregående steg.

Om statistikvärden samlas in, ange kort de källor – eller de viktiga källor – som baseras på urvalsundersökningar. Utgå från påverkan på den framställda statistiken.

Om underavsnittet inte är tillämpligt skriv, beroende på situation exempelvis: ”Inget urval görs” för mikrodata och ”Ingen källa är en urvalsundersökning” eller ”Ingen av de viktiga källorna är en urvalsundersökning” för statistikvärden.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Om mikrodata samlas in, beskriv om någon del av målpopulationen är utesluten från den datainsamling som görs, t.ex. företag eller kommuner under en storleksgräns. Hur skattningsförfarandet ser ut beskrivs i avsnitt 2.7.

Om statistikvärden samlas in, ange kort de källor – eller de viktiga källor – som använder uteslutning från insamling. Utgå från påverkan på den framställda statistiken.

Om underavsnittet inte är tillämpligt skriv, beroende på situation, en lämplig mening av typen ”Ingen del av målpopulationen utesluts från direktinsamling” respektive ”Ingen av källorna använder uteslutning från direktinsamling” eller ”Ingen av de viktiga källorna använder uteslutning från direktinsamling”.

2.4 Insamlingsförfarande

Avsnittet *Insamlingsförfarande* handlar om metoder som ingår i datainsamlingen, variabler som observeras, mätförfaranden samt bortfallsuppföljning. Ingen text behövs på den här nivån.

2.4.1 Datainsamling

Vid insamling av mikrodata, ange om data samlas in från register eller direkt, alternativt en kombination av båda. Motivera val av datainsamlingsmetoder.

Vid insamling från register (administrativa data och andra befintliga register), ange registren på för läsaren lämpligt sätt. Ange t.ex. om data är interna hos statistikproducenten eller externa.

Vid direktinsamling, beskriv metoderna för datainsamlingen. Beskriv även kontaktstrategin, t.ex. hur och när uppgiftslämnarna ska kontaktas. Det kan vara information om när datainsamlingen ska göras i förhållande till referensperioden.

Vid insamling av statistikvärden, beskriv källorna (de viktiga källorna) kort, t.ex. med en förteckning, om det är praktiskt. Begränsa beskrivningen med hänsyn till påverkan på den aktuella statistikprodukten (en eller flera). Ge hänvisningar till källorna. För statistik som SCB ansvarar för anges i första hand en produktsida, där StaF och kvalitetsdeklaration finns.

Datainsamlingen för preliminär och slutlig statistik kan vara relativt lika, med framställningstiden som den stora skillnaden. En annan möjlighet är att källorna skiljer sig. Vilka skillnader det är påverkar valet mellan en gemensam och separata StaF-beskrivningar. Det påverkar också presentationen.

2.4.2 Mätning

Beskriv, vid direktinsamling, frågeformuläret (ett eller flera) samt något om konstruktionen. Om möjligt och rimligt, bifoga frågeformuläret som bilaga. Beskriv – i lämplig omfattning och i samklang med avsnitt 2.6.1 – om det finns inbyggda kontroller i frågeformuläret.

Om det är många hopp och filterfrågor kan det vara svårt att återge frågeformuläret, t.ex. för intervjuundersökningar. Ge då en lämplig sammanfattande beskrivning. Även när det finns många formulär kan det vara lämpligt med sammanfattningar. Använd en bilaga om det är praktiskt. Beakta påverkan på den framställda statistiken.

Brev till uppgiftslämnare, som är en del av mätinstrumentet, behöver inte tas med, annat än om det finns skäl till det.

Ge vid insamling från register en lämplig beskrivning av mätförfarandet eller hänvisa.

Vid insamling av statistikvärden, hänvisa i första hand till StaF eller liknande dokumentation för den eller de undersökningarna och statistikprodukterna. Om det är motiverat kan, i andra hand, en kort beskrivning av använda mätförfaranden ges här. Begränsa alla beskrivningar med hänsyn till påverkan på den aktuella statistikprodukten (en eller flera).

När det gäller observationsvariabler, hänvisa normalt till en beskrivning av metadata eller till en kvalitetsdeklaration. Förklara dock de berörda observationsvariablerna i de fall där det är motiverat för förståelse av gjorda val eller av t.ex. variabelsamband som används i modellantaganden.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Beskriv vid direktinsamling hur bortfallets omfattning mäts och vilka strategier som används för att hålla ned omfattningen. Det finns kopplingar till föregående avsnitt om datainsamling (inklusive kontaktstrategier) och mätning. Se till att det blir en bra helhetsbeskrivning.

Ange om strategin är fast eller på något sätt adaptiv, dvs. föränderlig medan datainsamlingen pågår. Strategin kan t.ex. handla om att bevaka antal svarande per stratum (minsta antal, vissa strata viktiga) eller att försöka få "samma" svarsandel i olika grupper.

Vid insamling av register och vid insamling av statistikvärden sker bortfallsuppföljningen i allmänhet inte i den här undersökningen utan hos de använda källorna. Ge en kort beskrivning av (de viktiga) källornas förfaranden om det är motiverat. Beakta påverkan på den framställda statistiken. Om återkontakter tas om bortfall med någon (viktig) källa, beskriv det förfarandet.

Om avsnittet inte är tillämpligt, skriv en lämplig text, exempelvis: "Inget bortfall förekommer i denna undersökning" respektive "Inget bortfall förekommer i de undersökningar som statistiken baseras på".

2.5 Bearbetningar

Avsnittet *Bearbetningar* handlar om de bearbetningar som görs av insamlade mikrodata och insamlade statistikvärden med undantag för granskning som beskrivs i avsnitt 2.6.

Vid insamling av mikrodata

Om kodning görs, beskriv det.

Beskriv om data hämtas från register för att komplettera direktinsamlade data eller om flera register hämtas och integreras (sammanförs) till ett observationsregister.

Beskriv om härledningar görs, t.ex. av objekt (som hushåll från individer) eller av variabler genom logiska samband.

Beskriv om, och hur, imputeringar görs vid partiellt bortfall och för objektbortfall. Hänvisa om det är motiverat till avsnitt 2.7 om skattningsförfaranden.

Vid insamling av statistikvärden

Beskriv om, och hur, statistikvärden integreras (sammanförs). Beskriv om avstämningar görs före skattningsförfarandet, som kan påverka statistikvärdena i nästa led. Det finns en koppling till avsnitt 2.6.2 *Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden*.

Beskriv vidarebearbetningar av de insamlade statistikvärdena som görs här, utöver granskningen (avsnitt 2.6) och före skattningsförfarandet (avsnitt 2.7).

Om både mikrodata och statistikvärden samlas in, beskriv hur källorna integreras i bearbetningarna.

2.6 Granskning

Avsnittet *Granskning* handlar om granskningen av mikrodata och statistikvärden under statistikframställningen.

Beskriv hur granskningen går till i de fyra successiva stegen nedan. Gör det med ett helhetsperspektiv. Om det underlättar för läsaren kan några inledande och övergripande kommentarer ges redan här.

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

Beskriv i grova drag den granskning som görs under datainsamlingen, t.ex. i en webbinsamling eller under en telefonintervju. Det kan vara kommentarer för att uppmärksamma uppgiftslämnaren på stora skillnader mellan variabelvärden.

Ange om det finns dubblettkontroller eller annan granskning under själva insamlingen, t.ex. i fall då flera insamlingsverktyg används.

Om ingen direktinsamling görs skriv: "Ingen direktinsamling görs".

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Beskriv i grova drag den granskning som görs av insamlade mikrodata och statistikvärden. Det kan vara jämförelser med tidigare lämnade uppgifter eller relationer mellan variabelvärden. Ange om granskningen är selektiv, dvs. om den beaktar den framställda statistikens kvalitet när den väljer vad som främst ska granskas.

Beskriv den granskning som genomförs om och när datamaterial integreras, t.ex. direktinsamlade och administrativa data *eller* statistikvärden från flera källor.

Beskriv om samgranskning sker med andra undersökningar.

Beskriv kort ytterligare granskningsaktiviteter som hör hit, t.ex. sammanställning av erfarenheter från granskningen.

2.6.3 Granskning av makrodata

Beskriv i grova drag granskningen av makrodata (outputgranskning), dvs. granskningen av de framställda statistikvärdena. Det kan t.ex. vara interna sambandskontroller, rimlighetsbedömningar samt jämförelser med tidigare och annan statistik.

2.6.4 Granskning av redovisning

Beskriv kort det sista steget i granskningen med kontroller av gjorda sammanställningar, tabeller och texter inför publicering eller leverans.

2.7 Skattningsförfarande

Avsnittet *Skattningsförfarande* handlar om beräkningsalgoritmer för att skatta statistiska målstorheter; hur beräkningarna utformas och varför.

Beskriv skattningsförfarandet i den här statistikframställningen i de fyra avsnitten nedan. Knyt gärna an till tidigare avsnitt om t.ex. ram, urval, mätning och bearbetningar.

Vid ändringar: beskriv konsekvenser och åtgärder vad gäller skattningsförfaranden på en övergripande nivå. Det kan t.ex. gälla tidsseriebrott och hanteringen av sådana. Något kan sägas redan här. Placera i övrigt texten under lämpliga delavsnitt.

2.7.1 Principer och antaganden

Beskriv vad skattningsförfarandet grundas på. Några exempel ges nedan. En kombination av flera ansatser är vanligt förekommande.

- Det kan vara en designbaserad, en modellassisterad eller en modellbaserad estimator för en urvalsundersökning.
- Det kan vara en modellberoende ansats vid användning av register (t.ex. omräkningar av administrativa variabler till statistiska målvariabler), vid uteslutning från direktinsamling (*cut-off*), eller vid omräkning från observationsobjekt till målobjekt (genom en modell för objektypernas variabelvärden).
- Det kan vara beräkningar baserade på modellantaganden vid vidarebearbetningar av mikrodata från andra undersökningar och av statistikvärden från statistikprodukter (t.ex. framskrivningar med hjälp av indikatorer och nedbrytningar till mindre redovisningsgrupper med hjälp av fördelningsnycklar).

Beskriv de antaganden och de osäkerheter som ingår i skattningsförfarandet. Det kan för mikrodata vara antaganden om svarsbenägenheter, om samband över tid eller mellan variabler, om mätfel, etc. När statistikvärden samlas in kan det finnas osäkerhetsmått för dem, t.ex. ett konfidensintervall (ofta förekommande då en urvalsundersökning används) eller ett subjektivt bedömningsintervall, se *Kvalitet för den officiella statistiken – en handbok*.

Beskriv den statistiska inferens som görs från insamlade uppgifter (mikrodata eller statistikvärden) med hänsyn till osäkerheter i uppgifterna. Tydliggör vid behov vad inferensen avser, t.ex. en ändlig målpopulation eller parametrar i en modell.

I vissa fall kan EU-förordningar ha en stark påverkan på vad som görs och hur. Det blir då en del av beskrivningen.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Beskriv, utifrån resonemangen i föregående avsnitt, hur skattningar av målstorheter (punktskattningar) ser ut. Ge även, om det underlättar för läsaren, en eller ett par formler av måttlig omfattning för några huvudsakliga skattningar.

Om säsongrensning ingår, beskriv förfaranden för säsongrensning, t.ex. kalenderkorrigering och uppdelning av tidsserien i komponenter. Ange om summakonsistens ingår.

Om beskrivningen avser preliminär statistik, ange de mått på revideringars storlek som används (hur beräkningar görs).

Om beskrivningen avser både preliminär och slutlig statistik, beskriv eventuella skillnader i skattningsförfaranden.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Beskriv de osäkerhetsmått som tas fram, t.ex. relativ standardavvikelse, osäkerhetsintervall eller subjektiv bedömning. Gör det i ord, och ta även med någon formel om det finns och om det underlättar för läsaren. Det är förfarandet som beskrivs här. Den resulterande informationen finns i kvalitetsdeklarationen.

2.7.4 Røjandekontroll

Avsnittet *Røjandekontroll* handlar om hur skade- och røjanderiskerna bedöms och vilka skyddsmetoder som används för att minimera dessa risker.

Ange om en bedömning har gjorts att inga skyddsmetoder behövs.

Beskriv vilken typ av riskmått som används för att bedöma røjanderisken och, i förekommande fall, vilken skyddsmetod som används för att undvika ett røjande. Ange om samtycke till att efterge sekretess (medgivande) inhämtats. Beskrivningarna ska inte innehålla detaljer som t.ex. parametervärden i riskmått och avrundningsmetoderna. Detta eftersom sådan kunskap innebär en ökad røjanderisk.

3 Genomförande

Kapitlet *Genomförande* handlar om implementeringen av undersökningsdesignen.

Det här är ett av de ställen där det är väsentligt att tänka på vad som är intressant dels för externa och interna läsare, dels på kort sikt, dels för

arkivering. Det kan t.ex. gälla nedbrytningar av populationer i strata. Bilagor med tabeller kan användas om det är praktiskt.

Ingen text behövs på den här nivån.

3.1 Kvantitativ information

Avsnittet *Kvantitativ information* handlar om genomförandet. Det är delvis en bedömningsfråga vad som ska ingå och hur detaljerad informationen ska vara.

Vid insamling av mikrodata ingår numerisk information om t.ex. populationer, urval och bortfall.

Processdata ger information om hur statistikproduktionsprocessen har fungerat. Processdata bör tas fram bl.a. för inflöde, kodning, granskning och imputering, samt tas med i de fall det är relevant.

Vid användning av flera källor och statistikvärden kan t.ex. information om delpopulationer ingå. Andra exempel är information från integrering av olika källor, från andra bearbetningar samt från granskning och avstämningar. Detta kan gälla insamlade värden och de skattningar som tas fram.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Avsnittet *Avvikelser från undersökningsdesignen* handlar om de påtagliga avvikelser som har gjorts från undersökningsdesignen.

Beskriv de avvikelser som har gjorts under genomförandet, t.ex. en annan kontaktstrategi eller ett annat skattningsförfarande än vad designen angav, och orsakerna till dessa avvikelser. Förklara konsekvenser.

Om avsnittet inte är tillämpligt, skriv: "Inga påtagliga avvikelser har gjorts".

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

<Produktnamn>

Ämnesområde

Ange ämnesområde enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Statistikområde

Ange statistikområde enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Produktkod

Ange produktkod, en eller flera.

Referenstid

Ange referenstid(er) för den statistik som den upprättade beskrivningen av statistikens framställning avser. En referenstid kan vara en period eller en tidpunkt (datum). Om beskrivningen avser kortperiodisk statistik under ett år, ange året och karaktärisera referensperioderna med ord som månad (t.ex. 2020 månad *eller* 2020 månad, kvartal och år).

Ange beskrivningens versionsnummer med heltal i sidhuvudet.

Den turkosa hjälptexten i dokumentet tas bort efter att beskrivningen är ifylld. Anvisningar och stöd finns i *Statistikens framställning – en handbok*.

Tabellen med kontaktuppgifter ska ligga kvar längst ned på sidan.

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	
Kontaktinformation	
E-post	
Telefon	

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	3
2.3.1	Urvalsförfarande.....	3
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamling	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	4
2.5	Bearbetningar.....	4
2.6	Granskning.....	5
2.6.1	Granskning under direktinsamlingen	5
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	5
2.6.3	Granskning av makrodata	5
2.6.4	Granskning av redovisning	5
2.7	Skattningsförfarande	5
2.7.1	Principer och antaganden	5
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	5
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	6
2.7.4	Röjandekontroll	6
3	Genomförande	6
3.1	Kvantitativ information.....	6
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	6

1 **Statistikens sammanhang**

Ge en kort information om den undersökning som leder fram till statistikprodukten (en eller flera). Ange den eller de kvalitetsdeklarationer som beskrivningen kopplar till, med länk(ar). Om både preliminär och slutlig statistik tas fram, ange om det är en gemensam StaF eller separata. Ge motsvarande information om kvalitetsdeklarationen (en eller flera).

Ange om undersökningen bygger vidare på andra undersökningar och statistikprodukter. Beskriv dessa översiktligt med tonvikt på ämne och relationer.

Beskriv kort nära samband till ytterligare andra undersökningar och statistikprodukter med hänsyn till ämne och framställning.

Ange om sammanhanget har ändrats så att framställningen påverkas. Förklara konsekvenser.

2 **Undersökningsdesign**

2.1 **Målstorheter**

Ge en övergripande beskrivning av de statistiska målstorheterna utan de detaljer som finns i kvalitetsdeklarationen.

2.2 **Ramförfarande**

Vid insamling av mikrodata, beskriv ramen, designen för skapandet av ramen samt rampopulationen. Beskriv observationsobjekten och relationerna mellan observationsobjekt och uppgiftskällor. Förklara de skillnader som finns. Beskriv kontaktvägarna till uppgiftskällorna.

Vid insamling av statistikvärden, beskriv det förfarande som undersökningen använder för att fastställa vilka statistikvärden som samlas in vad gäller objekt och populationer. Beskriv kort vilka uppgiftskällorna är. Om det är praktiskt kan ramar för de underliggande undersökningarna anges i stora drag.

2.3 **Förfaranden för urval och uteslutning**

2.3.1 **Urvalsförfarande**

Beskriv urvalsdesignen om mikrodata samlas in.

Om statistikvärden samlas in, ange kort de (viktiga) källor som baseras på urvalsundersökningar.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Vid insamling av mikrodata, beskriv om någon del av målpopulationen är utesluten från den datainsamling som görs.

Om statistikvärden samlas in, ange kort om (viktiga) källor använder uteslutning från insamling, och i så fall vilka. Beakta påverkan på den framställda statistiken.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamling

Ange vid insamling av mikrodata om data samlas in från register eller direkt, alternativt en kombination av båda. Motivera val av datainsamlingsmetoder. Beskriv metoderna och tillvägagångssättet i grova drag. Vid direktinsamling, beskriv även kontaktstrategin, t.ex. hur och när uppgiftslämnare ska kontaktas.

Vid insamling av statistikvärden, beakta påverkan på den framställda statistiken och beskriv (de viktiga) källorna, med hänvisningar.

2.4.2 Mätning

Beskriv vid direktinsamling frågeformuläret (ett eller flera) samt något om konstruktionen. Hänvisa normalt till en beskrivning av metadata eller kvalitetsdeklarationen för observationsvariablerna.

Vid insamling av statistikvärden, ge en kort beskrivning och hänvisa till dokumentation för (de viktiga) källorna som värdena hämtas från, t.ex. StaF.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Beskriv vid direktinsamling hur bortfallets omfattning mäts. Beskriv, i samklang med avsnitt 2.4.1, vilka strategier som används för att hålla ned omfattningen och ange om de är fasta eller adaptiva.

Vid insamling av register och av statistikvärden, beakta påverkan på den framställda statistiken och ge en kort beskrivning av (de viktiga) källornas förfaranden.

2.5 Bearbetningar

Beskriv kodning, om det görs. Beskriv kort om data hämtas från register för att komplettera direktinsamlade data eller om flera register hämtas och integreras. Beskriv om, och hur, imputeringar görs vid partiellt bortfall och objektsbortfall. Hänvisa till avsnitt 2.7 om det är motiverat.

Vid insamling av statistikvärden, beskriv om statistikvärdena integreras och hur övriga bearbetningar görs, t.ex. avstämningar och vidarebearbetningar.

2.6 Granskning

Ge, om det underlättar för läsaren, några inledande och övergripande kommentarer redan här.

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

Beskriv kort den granskning som görs under direktinsamlingen.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Beskriv i grova drag den granskning som görs av insamlade data. Ange om granskningen är selektiv. Beskriv eventuella ytterligare granskningsaktiviteter avseende mikrodata och insamlade statistikvärden, t.ex. samgranskning med andra undersökningar.

2.6.3 Granskning av makrodata

Beskriv i grova drag granskningen av makrodata (outputgranskning).

2.6.4 Granskning av redovisning

Beskriv kort granskningen inför publicering eller leverans.

2.7 Skattningsförfarande

Ge, om det underlättar för läsaren, några inledande och övergripande kommentarer redan här. Det kan t.ex. gälla konsekvenser för tidsserier av gjorda ändringar.

2.7.1 Principer och antaganden

Beskriv grunden för skattningsförfarandet: det valda tillvägagångssättet och information om osäkerheter i insamlade mikrodata och statistikvärden. Förklara den statistiska inferens som görs och tydliggör vid behov vad inferensen avser.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Beskriv, baserat på resonemangen i föregående avsnitt, hur skattningar av målstorheter ser ut. Ge även någon formel för någon huvudsaklig skattning, om det underlättar för läsaren. Beskriv förfaranden för säsongrensning om det ingår.

Om beskrivningen avser preliminär statistik, ange de mått på revideringars storlek som används. Om beskrivningen avser både preliminär och slutlig statistik, beskriv eventuella skillnader i skattningsförfaranden.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Beskriv de osäkerhetsmått som tas fram. Gör det i ord och även med någon formel om det underlättar läsningen.

2.7.4 Røjandekontroll

Ange om en bedömning har gjorts att inga skyddsmetoder behövs. Beskriv vilken typ av riskmått som används för att bedöma røjanderisken och vilken skyddsmetod som används för att undvika ett røjande. Ange inte detaljer som t.ex. parametervärden i riskmåttarna eftersom det innebär en ökad røjanderisk.

3 Genomförande

Vid beskrivningen av implementeringen av undersökningsdesignen är det väsentligt att tänka på vad som är intressant för externa respektive interna läsare, och på kort sikt respektive för arkivering.

3.1 Kvantitativ information

Ange betydelsefull kvantitativ information från genomförandet. Det kan t.ex. vara storlekar på populationer, urval och bortfall. Ange exakta antal där det är möjligt och rimligt, annars ungefärliga. Andelar avrundas lämpligt. Kvantitativ information från kodning och granskning är andra exempel.

Vid användning av flera källor och statistikvärden, ange betydelsefull kvantitativ information om t.ex. delpopulationer från olika källor samt från bearbetningar, granskning och avstämningar på olika nivåer.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Om delar i undersökningsdesignen inte genomförts som planerat, beskriv de påtagliga avvikelserna. Förklara konsekvenser.